

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**17 Haziran 2020
Çarşamba**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

17 Haziran 2020 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşmanın Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2657)
- Türkiye Cumhuriyeti ile Çad Cumhuriyeti Arasında 6 Mayıs 2020 ve 21 Mayıs 2020 Tarihlerinde Ankara'da İmzalanan Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşmaların Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2658)
- Türkiye-Kazakistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onbirinci Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2659)

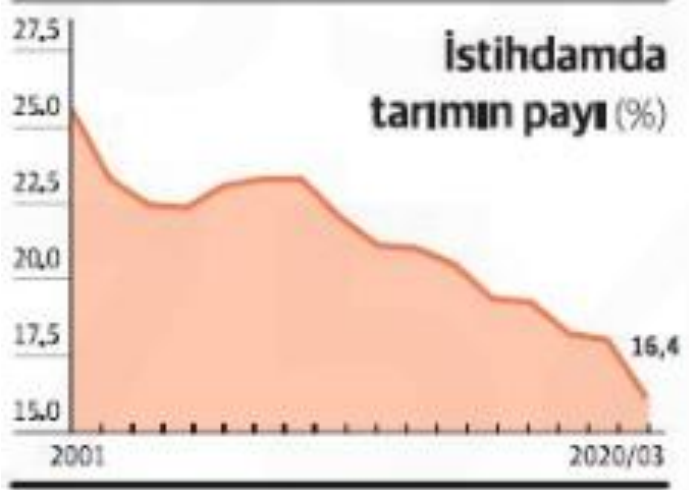
YÖNETMELİKLER

- Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 2656)
- Kimyasal Silahların Geliştirilmesi, Üretimi, Stoklanması ve Kullanımının Yasaklanması Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar ile Kanun Kapsamındaki Toksik Kimyasal Maddeler ve Prekürsörleri ile Farklı Kimyasal Maddelerin Bildirimlerinin Yapılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2020/17)
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2020/18)
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 12/06/2020 Tarihli ve 2020/ÖİB-K-33, 34 ve 35 Sayılı Kararları

Toplam istihdamda tarım sektörünün payı %16'ya geriledi

Türkiye’de toplam istihdam içinde tarım sektörünün payında kesintisiz düşüş sürüyor. 2019 sonunda yüzde 17’ye gerileyen tarım istihdamının payı, mart itibarıyla da yüzde 16,4’e düştü. Oransal olarak gerilemenin yanı sıra, tarım sektörünün istihdamında sayı olarak da azalma dikkat çekiyor. 2010-2017 arasında 5-5,5 milyon arasında bulunan tarım sektöründe istihdam edilen sayısı 2019 sonunda 5,1 milyona, Mart-2020 itibarıyla ise 4,3 milyona geriledi. Tarımdaki kadar olmasa da sanayi sektörünün istihdamında da düşüş var. İstihdamda payı artan tek sektör ise hizmetler... 2005 yılında yüzde 53 seviyesinde bulunan hizmetler sektörü istihdamının toplam istihdam içindeki payı 10 puanlık artışla 2019 sonunda yüzde 63’e yükseldi. 2018 ve 2019 durgunluk yılları hariç olmak üzere görece en yüksek pay artışı da inşaat sektöründe kaydedildi. 2005 yılında yüzde 5,6 seviyesinde bulunan inşaat sektörü istihdamının payı, 2018’de yüzde 7,4’e ulaştı.

Yerli patates tohumu “Onaran 2015”in üreticiye satışı yapıldı

Niğde’de Patates Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce geliştirilen yerli patates çeşidi “Onaran 2015”in Erzurum Pancar Ekicileri Kooperatifi Birliği’ne satıldı. Patates Araştırma Enstitüsü Müdürü Uğur Pırlak, “Onaran 2015’ çeşidimizin tohumluğu, Türkiye’de ilk olarak satışa sunuldu. ‘Temel 1’ kademedeki tohumluk Erzurum Pancar Ekicileri Kooperatifi’ne 70 bin kilogram satıldı. Miktarı küçük olabilir ama patates sektörü açısından önemli bir gelişme. Sertifikasyon ve tohumluk üretimi devam ediyor. Önümüzdeki senelerden itibaren çiftçilerimize satışı yapılacak ve tüketicilerimiz, sofralarında yerli çeşitleri görebilecek. 2021’in sonundan itibaren sertifika 1 kademedeki tohumluklarımızı çiftçilerimize satacağız” dedi.

İş barışı bozular, istihdam azalır!

İş dünyası temsilcileri, işverenin fona katkı payının artırılması halinde istihdamın azalacağı ve iş barışının bozulabileceği uyarısında bulundu.

COVID-19 salgınının ekonomide yarattığı tahribatın boyutunun azaltılması ve işsizliğin artmaması için art arda alınan teşvik tedbirlerinin süresinin uzatılmasının tartışıldığı günlerde, İşsizlik Sigortası Fonu için yapılan kesintilerde artışa gidilme hazırlıkları iş dünyasında deprem etkisi yarattı. Bir çok işveren istihdam paketinde böyle bir düzenleme yer alması halinde, işsizliğin azaltılması bir yana tam tersine ciddi anlamda işsizlik artışı yaşanacağı uyarısında bulundular.

Net maaşı gerekçe gösterdiler

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kabine toplantısı ardından duyurduğu, İstihdam Kalkanı Paketi üzerinde hazırlıklar teknik düzeyde sürdürülürken, pakete konulması düşünülen İşsizlik Sigortası Fonu paylarının artırılmasına ilişkin düzenleme iş dünyasında büyük tepkiye neden oldu.

DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre, halen işverenden yüzde 2, işçiden yüzde 1 düzeyinde kesilen İşsizlik Sigortası Fonu payının, en azından yılbaşına kadar iki katına çıkarılması öngörülüyor. Yani işveren payı yüzde 4, işçi payı ise yüzde 2 olacak. Her ne kadar kanunda bu payın işçi ve işverenden ayrı ayrı alınması

öngörülse de fiili durumda, Türkiye’de iş sözleşmelerinin çok önemli bölümü net maaş üzerinden yapıldığı için bu payın tamamını işveren üstleniyor. Başka bir ifade ile işverenin İşsizlik Sigortası Fonu yükümlülüğü eğer taslak aynen kanunlaşır ise bu kesinti bir süreliğine yüzde 3’ten yüzde 6’ya çıkacak.

Salgınla mücadele ederken...

DÜNYA’ya bilgi veren iş dünyası temsilcileri, istihdamı artırmak amacıyla çeşitli teşviklerin öngörüldüğü pakette, işverene yeni yükümlülükler getirilmesini çok anlamsız bulduklarını belirterek, bunun geri dönülemez sıkıntılar yaratacağı uyarısında bulundular.

Fiili durumda yapılan anlaşmalar gereği işçi payının da zaten işveren tarafından ödendiğinin altını çizen temsilciler, “COVID-19 döneminde zaten işyerlerinin bir çoğu kapandı, açık olanların işleri de neredeyse durma noktasındaydı. Yani işletmeler, çeşitli finansman destekleriyle ayakta durmaya çalışırken ve daha da destek beklentisindeyken, böylesine bir sürpriz uygulama karşısında açıkçası çok şaşırдық” ifadelerini kullandılar.

Cumhurbaşkanı’na çağrı

Van Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Necdet Takva, resmi metni görmemekle birlikte işveren payının artırılabacağına ilişkin hazırlıkları üzümlere okuduklarını söyledi. Takva, “İşçi-işveren işyerimizi ayakta tutmak için kenetlendiğimiz bu salgın döneminde işgücü maliyetlerinin artırılmasının istihdamı azaltıcı, işsizliği artırıcı etkisi olacaktır” diye konuştu.

“Sayın Cumhurbaşkanımızdan talebimiz bu yanlış adımdan vazgeçilmesi ve işgücü maliyetlerinin artırılmamasıdır” diyen Takva, “Yeni normalleşme sürecinde iş dünyasını yeni maliyetle karşı karşıya bırakacak uygulamalardan imtina etmek gerekiyor. Aslında Türkiye, salgın döneminde İşsizlik Sigortası Fonu’nu çok iyi kullandı. İşçi ve işveren üzerine yeni maliyetler getirecek yaklaşımları mesafeyle karşılıyoruz” ifadelerini kullandı.

Sendikalardan ‘Kıdem Tazminatına Dokunma’ tepkisi

Mevzuat metni olarak henüz netleşmeyen ancak ekonomi yönetiminin, “A’dan Z’ye Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi” başlığıyla duyurduğu sisteme hem işveren hem işçi tarafının tepkisi var. Bu konuda işçi kesimini temsil eden ve aslında bir çok konuda görüş ayrılığı bulunan DİSK ve TÜRK-İŞ, sosyal medyada “kıdem tazminatına dokunma” başlığında ortak tepkilerini dile getirdiler. Edinilen bilgilere göre hem DİSK, hem de TÜRK-İŞ önceki gün yapılan bilgilendirme toplantısında, kıdem tazminatının

kırmızı çizgi olduğu gerekçesiyle düzenlemeye sert tepki gösterdiler. Bugüne kadar bir çok fon sistemine temel olarak karşı çıkan iş dünyası, kıdem tazminatı ve Tamamlayıcı Emeklilik Sisteminin öngördüğü fon sisteminin, mevcut maliyetleri daha da artıracığı gerekçesiyle sisteme karşı çıkıyor. DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, “Bu iş için firma bünyesinde fon oluşturan şirketleri bir kenara bırakırsak özellikle KOBİ düzeyindeki firmalar, kıdem tazminatı meselesini işçi emekli olduğu dönemde bir şekilde ödüyorlar. Kötü niyetli olan veya ekonomik sıkıntıda olanlar ise bir şekilde bunu ödemekten imtina ediyorlar. Ancak bunun için bir fon oluşturularak her ay en az yüzde 5.33 oranında kesinti yapılmasına özellikle küçük şirketler olmak üzere tüm şirketler karşı çıkıyor. Çünkü fonu kendi ayıran şirketler, topladıkları parayı zaten işçi emekli olana kadar şirketin finansmanında kullanıyorlar” dediler.

Özel sektörün yurt dışı kredi borçları nisanda geriledi

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu nisan ayında yılbaşına göre 7,4 milyar dolar azalarak 173,6 milyar dolar oldu.

Özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu nisan sonu itibarıyla, 2019 yılı sonuna göre uzun vadeli kredi borcunun 7,4 milyar dolar azalarak 173,6 milyar dolar, kısa vadeli kredi borcunun (ticari krediler hariç) ise 895 milyon dolar azalarak 8,1 milyar dolar oldu.

Merkez Bankasından yapılan açıklamaya göre, borçluya göre dağılıma bakıldığında, uzun vadeli kredi borcuna ilişkin olarak, bir önceki yıl sonuna göre bankaların kredi biçimindeki borçlanmaları 1,7 milyar dolar azaldı, tahvil ihracı biçimindeki borçlanmalarının ise

1,1 milyar dolar azalışla 20,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde, bankacılık dışı finansal kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları 1,1 milyar dolar azaldı, tahvil stoku ise 875 milyon dolar azalarak 2,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Söz konusu dönemde, finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmalarının 1,6 milyar dolar azaldığı, tahvil stokunun ise 25 milyon dolar azalarak 7,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiği gözlemlendi.

Kısa vadeli kredi borcuna ilişkin olarak ise, 2019 yıl sonuna göre bankaların kredi biçimindeki borçlanmaları 652 milyon dolar azalışla 5 milyar dolar finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları ise 24 milyon dolar azalışla 1,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Alacaklıya göre dağılım incelendiğinde, uzun vadeli kredi borcuna ilişkin olarak, Nisan sonu itibarıyla tahvil hariç özel alacaklılara olan borç, bir önceki yıl sonuna göre 4,8 milyar dolar azalarak 120,8 milyar dolar oldu. Kısa vadeli kredi borcuna ilişkin olarak ise, tahvil hariç özel alacaklılara olan borcun bir önceki yıl sonuna göre 919 milyon dolar azalarak 7,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Döviz kompozisyonuna bakıldığında, 173,6 milyar dolar tutarındaki uzun vadeli kredi borcunun yüzde 62'sinin dolar, yüzde 33,5'inin euro, yüzde 2,8'inin Türk lirası ve yüzde 1,7'sinin ise diğer döviz cinslerinden oluştuğu ve 8,1 milyar dolar tutarındaki kısa vadeli kredi borcunun ise yüzde 38,8'inin dolar, yüzde 34,3'ünün Euro, yüzde 25,6'sının Türk lirası ve yüzde 1,3'ünün diğer döviz cinslerinden oluştuğu görüldü.

Sektör dağılımı incelendiğinde, Nisan sonu itibarıyla, 173,6 milyar dolar tutarındaki uzun vadeli toplam kredi borcunun yüzde 41,9'unu finansal kuruluşların, yüzde 58,1'ini ise finansal olmayan kuruluşların borcu oluşturmuştur. Aynı dönemde, 8,1 milyar dolar tutarındaki kısa vadeli toplam kredi borcunun yüzde 76,0'ını finansal kuruluşların, yüzde 24,0'ını ise finansal olmayan kuruluşların borcu oluşturdu.

Özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu, Nisan sonu itibarıyla kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde gerçekleştirilecek olan anapara geri ödemelerinin toplam 42,9 milyar dolar tutarında olduğu gözlemlendi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Merkel ile görüştü

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Almanya Başbakanı Merkel ile görüştü. Görüşmede Libya'daki gelişmelerin ele alındığı bildirildi.

16 Haziran 2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Almanya Başbakanı Angela Merkel ile videokonferans görüşmesi gerçekleştirdi.

İletişim Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, görüşmede, Doğu Akdeniz ve Libya başta olmak üzere bölgesel meseleler, yeni tip koronavirüs (COVID-19) ile mücadele, salgın sonrası dönemde atılabilecek adımlar ve ikili ilişkiler ele alındı.

TSK'dan Irak'ın kuzeyine 'Pençe-Kaplan Operasyonu'

Milli Savunma Bakanlığı (MSB), Irak'ın kuzeyindeki Haftanın bölgesine "Pençe-Kaplan Operasyonu" adıyla yeni bir hareket başlatıldığını bildirdi.

17 Haziran 2020

Milli Savunma Bakanlığı (MSB), Irak'ın kuzeyindeki Haftanın bölgesine "Pençe-Kaplan Operasyonu" adıyla yeni bir hareket başlatıldığını, Hava Kuvvetleri, ateş destek vasıtaları, ATAK helikopterleri, İHA ve SİHA'larla desteklenen komandoların hava hücum harekatiyle bölgeye intikal ettiğini bildirdi.

MSB'nin Twitter hesabından yapılan paylaşımda, "Halkımızın ve hudutlarımızın güvenliğini tehdit eden PKK ve diğer terörist unsurları etkisiz hale getirmek maksadıyla; Hava Kuvvetleri, ateş destek vasıtaları, ATAK Helikopterleri, İHA ve SİHA'larla desteklenen komandolarımız, hava hücum harekatiyle bölgeye intikal etmişlerdir." ifadesi kullanıldı.

Bu arada MSB tarafından "Pençe-Kaplan Operasyonu"na ilişkin ilk görüntüler de paylaşıldı.

Bakan Akar ve ve TSK Komuta Kademesi Harekat Merkezi'nde

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ve TSK Komuta Kademesi, "Pençe-Kaplan Operasyonu"nu Kara Kuvvetleri Komutanlığı Harekat Merkezi'nden sevk ve idare ediyor.

Hava Kuvvetleri, ateş destek vasıtaları, ATAK helikopterleri İHA ve SİHA'larla desteklenen komandoların hava hücum hareketiyle bölgeye intikal ettiği Pençe-Kaplan Operasyonu'nu Milli Savunma Bakanı Akar ile TSK Komuta Kademesi anlık takip ediyor.

Harekat öncesinde brifing ile sahadaki son hazırlıklara ilişkin bilgi alan Akar ile Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ümit Dündar, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hasan Küçükakyüz ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Adnan Özbal, harekatı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Harekat Merkezi'nden sevk ve idare ediyor.

"Operasyon planlandığı şekilde başarıyla sürüyor"

Milli Savunma Bakanlığı, Irak'ın kuzeyindeki Haftanın bölgesine düzenlenen "Pençe-Kaplan Operasyonu"nun planlandığı şekilde başarıyla sürdüğünü bildirdi.

MSB'nin Twitter hesabından yapılan paylaşımda, "Hava hücum harekatı öncesinde bölgede konuşlu topçu birliklerimizce belirlenen hedefler yoğun şekilde ateş altına alınarak tam isabetle vuruldu. Pençe-Kaplan Operasyonu, planlandığı şekilde başarıyla sürüyor." ifadelerine yer verildi.

Dünya Sağlık Örgütü Türkiye yöneticisi: Durum görünenden daha kötü

Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Program Yöneticisi Prof. Dr. Toger Ergüder, "Türkiye'de de ne yazık ki son 4 gündür vakalar artıyor; ama dünyada şu anda bizim tespit edebildiğimiz vakalar sadece buz dağının görebildiğimiz kısmı.

Bu virüsü taşıyanların yüzde 80'i hiçbir belirti göstermiyor. Yani yüzde 80'inin asemptomik olması, test yapılan cihazların duyarlılığının düşük olması sebebiyle tüm dünyada da Türkiye'de de bulunan vaka sayılarını en az 6-7 ile çarpmak lazım" dedi.

DSÖ Türkiye Program Yöneticisi Prof. Dr. Toger Ergüder, tüm dünyada yeni vaka sayısı ve ölümlerin arttığını söyledi. Prof. Dr. Ergüder, "Bugün itibarıyla vaka sayısı 8 milyonu aştı, ölüm sayıları da 450 bini geçti. Salgının merkezi daha çok Amerika kıtası oldu. Tüm görülen yeni vakaların ve ölümlerin yaklaşık yarısı burada görüldü. Dünyada da salgın yavaş yavaş başka ülkelerde de yeniden görülmeye başladı ve en son Çin'de de ilk defa uzun bir zaman sonra 100'e yakın vaka görüldü. Bu nedenle dünya bir yandan mevcut salgınla mücadele ederken bir yandan da yeni vakaların başka kıtalarda görülmemesi için gerekli önlemleri almaya çalışıyor" dedi.

'BAĞIŞIKLIK DÜZEYİ DÜŞÜK ORANDA'

Prof. Dr. Ergüder, DSÖ'nün salgının ne zaman biteceğine dair bir öngörüsünün olmadığını ifade ederek, "Bu konuyla ilgili birkaç tane senaryo var. Ya bu salgınla ilgili bir aşı bulunacak ve yaklaşık dünyadaki 7 milyar insan aşılacak ya da bir ilaç bulunacak veya virüs bir mutasyona uğrayarak ve insanlarda hastalık yapmayacak hale gelecek. Üçüncü bir seçenek ki bu kötü bir seçenek; toplumun yüzde 60'ı bağışıklık kazanacak ve virüs bulaşacak insan bulamayınca da ortadan kalkacak. Ama elimizde ne bir aşı var ne bir ilaç var. Yapılan tüm çalışmalarda da bağışıklık düzeyi halen çok daha düşük oranda. O nedenle şuan maske takmak, 1.5 metrelik sosyal mesafeye uymak ve el yıkamaktan başka hastalıkla mücadele etmek konusunda bilinen bir yöntem şuan ne yazık ki yok" diye konuştu.

'BUZ DAĞININ GÖREBİLDİĞİMİZ KISMI'

Prof. Dr. Ergüder, virüsün aktif bir şekilde halen ortada dolaştığını ve bulaşma riskini

kaybetmediğine dikkat çekerek, "Türkiye'de de ne yazık ki son 4 gündür vakalar artıyor; ama şunu unutmayın dünyada şu anda bizim tespit edebildiğimiz vakalar sadece buz dağının görebildiğimiz kısmı. Şu an her gün görülen yeni vaka sayısını 6-7 ile çarpmak lazım. Sonuçta bizim bu testleri yaptığımız cihazlar anca yüzde 60 oranında doğru sonuçlar verebiliyor. Bu virüsü taşıyanların yüzde 80'i hiçbir belirti göstermiyorlar. Bunlara biz asemptomik diyoruz. Yani bu hastalık öncesinde belirti göstermiyorlar ama bunlar virüsü bulaştırabiliyorlar. Yani yüzde 80'in asemptomik olması, test yapılan cihazların duyarlılığının düşük olması sebebiyle tüm dünyada da Türkiye'de de bulunan vaka sayılarını en az bir 6-7 ile çarpmak lazım" ifadelerini kullandı.

'TÜRKİYE, SALGINI ÇOK İYİ KONTROL ETTİ'

Türkiye'nin en başından beri salgınla ilgili olarak birçok tedbir aldığını hatırlatan Prof. Dr. Ergüder, "Türkiye birçok ülkeden önce sınırları kapattı, sokağa çıkma yasağı koydu ve özellikle 65 yaş üstü ve gençleri çok iyi korudu. Okullar tatil oldu. Bu konuda önlemlerimiz çok iyiydi. Tüm bu alınan önlemlerin sonucunda da Türkiye'de ölüm sayıları diğer ülkelerle kıyaslandığında aslında çok düşük oldu. En önemlisi Türkiye'de hükümet, Sağlık Bakanlığı Bilim Komisyonu'nun aldığı tüm önlem ve kuralları uygulamaya soktu. Diğer tüm bakanlıklar da Sağlık Bakanlığı'na destek vererekten çok iyi bu durum kontrol altına alındı. Bu kontrolün devam etmesi için de bizim de toplum olarak Sağlık Bakanlığı Bilim Komisyonu'na destek verip bu kurallara uymamız gerekiyor. Sosyal mesafeye, el yıkamaya ve maske takmaya devam edersek bu yükseliş tekrar düşecektir. Umudumuz Türkiye'de her gün görülen yeni vaka sayısının onlu sayılara düşmesi. Türkiye en başından beri bu salgını çok iyi kontrol etti ve çok iyi önlemler aldı. Fakat bizlerin bireysel olarak bu kurallara uymaması salgının yeniden artmasına ne yazık ki sebep olabiliyor" dedi.

'TÜRKİYE BÜTÜN ŞEFFAFLIĞIYLA VAKALARI BİLDİRİYOR'

Prof. Dr. Ergüder, dünyadaki bazı devletlerin korona virüsten dolayı ölen kişilerin sayısını doğru bildirmediği şeklinde gelen yorumları ise şu şekilde değerlendirdi:

"Bununla ilgili DSÖ birkaç tane rehber yayımladı ve bu konularla ilgili DSÖ tüm ülkelere tavsiyelerde bulunur ve ülkelere de bu tavsiyelere uymaları beklenir. En başından beri ülkelere hangi vakaları bildirecekler hangi durumları bildireceklerine dair bilgiler verildi. Türkiye'de en başından beri bizim PCR dediğimiz testte pozitif olan vakaları düzenli olarak DSÖ'ye bildiriyor. Pek çok ülke de bu şekilde bildiriyor. O nedenle orada bir sorun yok. Türkiye bütün şeffaf ve açıklığıyla bütün vakaları DSÖ'ye günlük olarak, uluslararası sağlık tüzüğüne göre bildiriyor. Fakat bu dünyada olan bir tartışma. Bir salgın durumunda bu sayılarla uğraşmak çok mümkün olmuyor. Çünkü sizin öncelikle göreviniz hastanede yatan hastalara sağlık hizmeti sunmak, onları bir an önce iyileştirmek oluyor. Yoksa dediğim gibi burada DSÖ'nün Türkiye ile ilgili hiçbir kaygısı ya da şüphesi yok" ifadelerini kullandı.

Ali Ekber YILDIRIM

17 Haziran 2020

‘Tarım zehirleri’ tüketimi artıyor

Tarımda zararlılara karşı kullanılan ürünler, çok farklı şekilde tanımlanıyor. Bilimsel adıyla pestisit, bu ürünleri üretenlerin ve bakanlık yetkililerinin deyimi ile “bitki koruma ürünleri”, çiftçilerin deyimi ile zirai ilaç veya böcek öldürücü, tüketicilerin ve sivil toplum kuruluşlarının deyimi ile tarım zehirleri. Adına ne dersiniz deyin zararlılara karşı kullanılan bu ürünlerin kullanımı/tüketimi son yıllarda hızla artıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2015 yılında 39 bin ton olan pestisit kullanımı 2018’de 60 bin tona ulaştı. Ayrıca, kayıt dışı, kaçak kullanımının çok yaygın olduğunu da unutmamak gerekir.

Bu hızlı tüketim artışı birçok sorunu beraberinde getiriyor. Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği bu sorunlara dikkat çekmek için “zehirsiz sofralar” adıyla bir kampanya başlattı. Birçok sivil toplum örgütünün de destek verdiği kampanya ilk sonuçlarını vermeye başladı.

Tarım ve Orman Bakanlığı geçtiğimiz günlerde 16 pestisit (tarım zehri) etken maddesinin yasaklandığını açıkladı. Daha öncekilerle birlikte, kullanılması yasak etken madde sayısı 200’ü aştı. Etken maddelerin yasaklanması elbette çok önemli. Ancak yasaklanmayan ve bilinçsizce kullanılan çok sayıda etken madde var.

Türkiye ve Avrupa’da pestisit kullanımı

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Tiryaki’nin verdiği bilgilere göre; dünyada yılda 3 milyon ton pestisit kullanılıyor. Türkiye’de ise 2018 verileri ile 60 bin ton pestisit kullanıldı. Bu verilerin anlamı şu; 2018’de topraklarımıza, bitkilere, meyvelere, sebzelere 60 bin ton pestisit (tarım zehri) atıldı.

Türkiye’de 2019 sonu itibariyle ruhsatlı bitki koruma ürünü (formülasyon) sayısı, 5 bin 224. Ruhsatlı etken madde sayısı ise 369. Türkiye’de hektar başına 1587 gram pestisit kullanılıyor. Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda, Türkiye’nin bir kaç katı daha fazla pestisit kullanılıyor. Tarımda herkesin “örnek ülke” olarak anlattığı Hollanda’da

hektara 13 bin 800 gram pestisit kullanılıyor. Türkiye'nin 8.7 katı daha fazla. Yunanistan'da hektar başına 13 bin 500 gram kullanılıyor, yani Türkiye'nin 8.5 katı daha fazla. İtalya, Fransa, İngiltere ve Almanya'da da Türkiye'den bir kaç kat daha fazla pestisit kullanılıyor.

Erken alarmda Türkiye ilk sırada

Türkiye'de ilaç kullanımı diğer ülkelere göre düşük, fakat bilinçli kullanılmaması nedeniyle önemli sorunlara neden oluyor. Avrupa Birliği'ne ihracat yapan ülkelerin sebze meyvelerinde uygun bulunmayan ürünler erken alarm sistemi ile açıklanıyor. Erken alarm sistemi ile duyurulan ve uygun bulunmayan parti sayılarına (RASFF 2019) bakıldığında ilk sırada Türkiye var. Avrupa Birliği'ne sebze meyve ihracatı 10 milyar dolar olan Hollanda'nın 2019 yılında 31 parti ürünü uygun bulunmazken, 1.5 milyar dolarlık ihracat yapan Türkiye'nin 85 parti ürünü uygun bulunmadı. Yaklaşık 5 milyar dolarlık ihracat yapan İspanya'nın 13 parti ürünü uygun bulunmadı. İtalya'nın 4.2 milyar dolarlık ihracatında 11 parti ürün uygun bulunmadı.

Zehir kullanımında çiftçi ne kadar bilinçli?

Pestisitleri kullanan çiftçilerin ne kadar bilinçli kullandıkları da hep tartışılıyor. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü'nden Doç. Dr. Nabi Alper Kumral'ın Bursa'da 15 ilçe ve 61 köyde 2017-2018 yılları arasında yüz yüze yaptığı anketin sonuçları çok çarpıcı.

- Çoğu çiftçi (%78) zararlılara karşı sentetik insektisit (böcek öldürücü) kullanmaktadır.
- Çok sayıda çiftçi ilaçlama sırasında doğru ekipmanı kullanmamaktadır.
- Çiftçilerin büyük bir çoğunluğu insektisitlerin kendilerine ve çevreye olan olumsuz etkilerini bilmemektedir.
- Çiftçilerin büyük çoğunluğu pestisit uygulaması yaparken çevreye ve hedef dışı organizmalara zarar vermektedir.
- Bu durumu değiştirmek için çevre dostu Entegre Zararlı Yönetimi sistemlerini yaygınlaştırmak ve İyi Tarım Uygulamalarına yönlendirmek gerekmektedir.

Anket sonuçlarını değerlendiren Kumral, şu uyarıyı yapıyor: "Hastalık ve zararlılarla mücadelede "Entegre Mücadele Teknik Talimatları" doğrultusunda öncelikle kültürel tedbirler, mekanik mücadele, biyolojik mücadele veya biyoteknik yöntemler uygulanmalıdır. Son çare olarak kimyasal mücadele kullanılmalıdır."

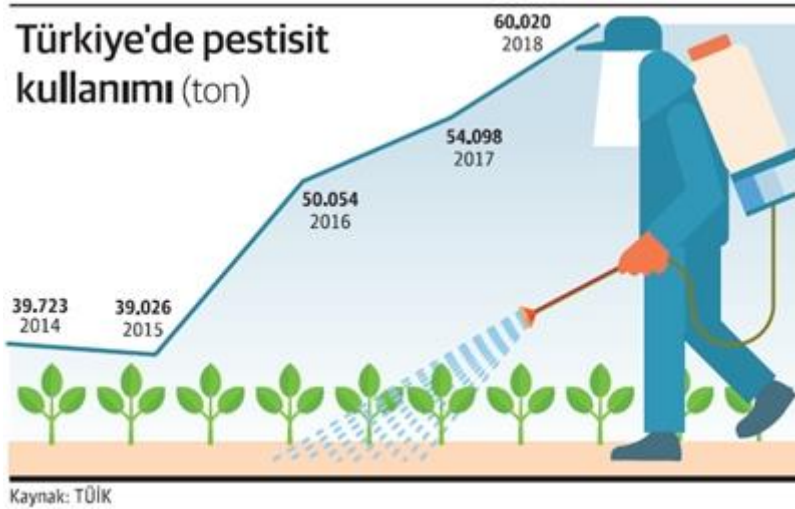
Yasaklanan zehirler kullanılmaya devam edilecek

Tarım ve Orman Bakanlığı 16 etken maddeyi yasakladı. Fakat yasaklanan bu maddeler kullanılmaya devam edilecek. Evet, yanlış okumadınız. Bakanlık bu maddeleri kanserojen, insan yaşamına, çevreye, doğaya zarar verdiği için yasaklıyor. Ancak, belli bir zaman diliminde bu etken maddelerin ithalatı, üretimi, kullanılması devam edecek.

Bakanlığın yaptığı açıklamaya göre; 16 etken maddeden sadece 1 tanesinin ithalatı durduruldu. Yasaklı maddelerin 4 tanesi 30 Haziran 2020'ye kadar ithal edilecek, 31 Temmuz 2020'ye kadar imalatı yapılacak ve 31 Aralık 2020'ye kadar kullanılacak.

Yasaklanan etken maddelerden 10 tanesinin ithalatı 31 Ağustos'a, imalatı 15 Ekim'e kadar sürecek. Bunlardan 8 tanesi 30 Eylül 2021 tarihine kadar kullanılmaya devam edilecek. İki tanesi ise 31 Aralık 2021'e kadar kullanılabilir.

Chlorothalonil etkin maddesi yasaklandı ama ithalatı 31 Aralık 2020 tarihine kadar serbest. İmalatı 15 Şubat 2021 ve kullanımı ise 31 Aralık 2021 tarihine kadar serbest.

Yasaklama gerekçelerine aykırı uygulama

Tarım ve Orman Bakanlığı pestisitlerde kullanılan 16 etken maddenin neden yasaklandığını şu gerekçelerle açıklıyor:

- 1- İnsan ve çevre sağlığına olumsuz etkileri: Genotoksik, nörotoksik, kanserojenik,
- 2- Üreme için toksik, Endokrin bozucu etkileri; Topraktaki kalıcılıkları; Yer altı sularını kirletmeleri; Arılara, balıklara, memelilere riskleri,

3- Uygulayıcılar, işçiler ve uygulama alanı yakınında bulunan kişiler için oluşturduğu riskin yüksek olması,

4- Metabolitlerinin yer altı sularına geçmesi ve kirlenmesi

5- Toksikolojik ve ekotoksikolojik çalışmaların yetersizliği,

6- Aktif maddeyi üreten firmaların desteğini çekmesi, istenilen çalışmaları sunmaması sebebiyle söz konusu aktifin kullanımının güvenilirliğinin kalmaması,

7- RASFF (Gıda ve Yem İçin Hızlı Alarm Sistemi) bildirimlerinin önemli bir kısmının pestisit kaynaklı olması nedeniyle, ülkemizden AB ülkelerine yapılacak yaş sebze ve meyve ihracatında sıkıntıların yaşanması, bu nedenle ülke ihracatının olumsuz etkilenmesi,

8- Gümrük Birliği anlaşması gereği yükümlülüklerimizin yerine getirilmesi,

9- Yasaklanacak aktif maddelerin ruhsatlı olduğu konularda alternatif bitki koruma ürünlerinin bulunması. Bu gerekçeleri okuduktan sonra, yasaklanan tarım zehirlerinin kullanılmaya devam edilmesi nasıl açıklanabilir?

Alaattin AKTAŞ

17 Haziran 2020

Ekonomi ikinci çeyrekte yüzde 20-25 arası küçülebilir

Sanayi üretiminde nisandaki yüzde 31 azalmadan sonra mayısta da yüzde 30-35 arasında azalma bekleniyor, haziranda ise bir toparlanma yaşanmakta olduğu tahmin ediliyor. İlk çeyrekteki üretim düşüşünün böylece yüzde 20-25 aralığında oluşması söz konusu.

Sanayi üretimindeki değişim ile GSYH değişimi arasında çok belirgin bir paralellik var. Buna göre ilk çeyrekte yüzde 4.5 olan büyümeden sonra ekonominin ikinci çeyrekte yüzde 20-25 arasında daralması beklenmeli.

Sanayi üretiminin nisan ayında yüzde 31 oranında daralması ikinci çeyrekteki küçülmenin boyutu hakkında önemli bir ipucu sayılmalı. İkinci çeyreği tamamlamaya şunun şurasında zaten iki haftadan az bir süre kaldı ve yapılan hesaplamalar GSYH'deki daralmanın bu çeyrekte yüzde 20-25 arasında olabileceğini gösteriyor.

Sanayi üretimi ile GSYH kapsamındaki sanayi sektörü ve toplam GSYH büyümesi arasında belirgin bir bağlantı var. Kimi çeyreklerde bu bağlantı biraz kopuyor gibi olsa da genel olarak çok doğaldır ki sanayi üretimine paralel bir GSYH sanayi sektörü büyümesi yaşanıyor. GSYH değişiminin de sanayi sektörüyle neredeyse paralel geldiği gözleniyor.

İkinci çeyreği tahmin için elimizde yalnızca nisan ayının sanayi üretimi gerçekleşmesi var. Girişte de belirttik, nisandaki sanayi üretimi geçen yılın yüzde 31 altında kaldı. Sanayi üretiminde mayısta nisana göre kayda değer bir değişiklik olmadı. Hatta sokağa çıkma yasağına daha fazla başvurulması yüzünden mayısta işgünü sayısı nisana göre daha da azdı. Dolayısıyla mayıstaki sanayi üretiminin nisandan çok farklı geleceği sanılmıyor.

Haziranda şu ana kadar olan gelişmeler üretimin önceki iki aya göre belirgin bir artış gösterdiğini, ancak geçen yılın haziranına göre önemli bir değişiklik olmayacağını ortaya koyuyor.

Takvim etkisinden arındırılmamış sanayi üretim endeksi nisan ayında 78 olarak gerçekleşmişti. Mayıs ayındaki üretimin nisanla aynı düzeyde, yani endeks bazında 78 dolayında gerçekleştiğini tahmin ediyoruz. Geçen yılın mayıs ayındaki üretim endeksi 121 düzeyinde bulunuyordu.

Üretimin haziranda ise belirgin olarak artacağını ve geçen yılki 97'ye yaklaşacağı varsayıyoruz.

Bu hesaplama göre bu yılın ikinci çeyreğindeki sanayi üretimi geçen yılın yüzde 23 kadar altında kalacak.

Sanayi üretiminde ortaya çıkacak bu orandaki gerileme çok muhtemeldir ki yakın oranda olmak üzere GSYH kapsamındaki sanayi sektöründe de göreceğiz. Sanayi sektöründeki değişim de artı-eksi küçük bir farkla GSYH büyüklüğüne yansiyacak.

Yani öyle görünüyor ki yılın ikinci çeyreğinde ekonomi çok büyük olasılıkla yüzde 20-25 arasında daralacak.

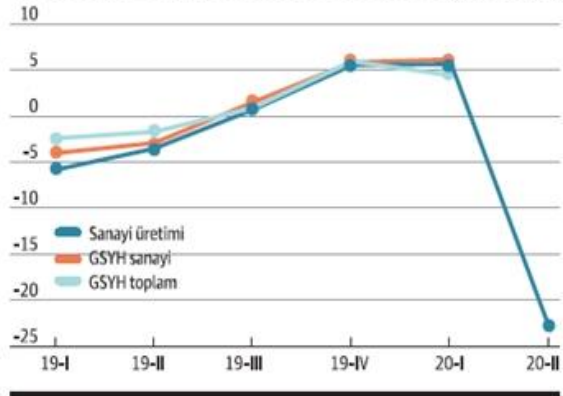
Bu arada sanayinin GSYH içinde yüzde 20 dolayında olan ağırlığının bu yıl özellikle hizmetler sektöründe işlerin çok daha kötü seyretmesinden dolayı daha da artabileceğini göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Sanayi üretimi-GSYH bağlantısı (Çeyrekler itibarıyla yüzde değişim)

	Sanayi üretimi	GSYH sanayi	GSYH toplam
2018 1. Ç.	9,3	7,7	7,4
2. çeyrek	4,3	4,5	5,6
3. çeyrek	-0,1	1,1	2,3
4. çeyrek	-7,3	-6,7	-2,8
2019 1. Ç.	-5,7	-3,9	-2,3
2. çeyrek	-3,4	-2,8	-1,6
3. çeyrek	0,8	1,6	1,0
4. çeyrek	5,6	5,9	6,0
2020 1. Ç.	5,7	6,2	4,5
2. çeyrek	-23,0		

(2020 ikinci çeyrek tahmin)

Ne kadar sanayi üretimi, o kadar büyüme (%)

Altı aylık küçülme yüzde 10 olacak

GSYH'nin yılın ikinci çeyreğinde yüzde 20-25 arasında küçülmesi durumunda yılın ilk yarısındaki küçülme yüzde 10 olarak gerçekleşecek.

Hatırlanacaktır GSYH yılın ilk çeyreğinde yüzde 4.5 oranında artış göstermişti.

İlk çeyrek verisinde korona etkisi neredeyse hiç yoktu ve geçen yılın aynı dönemi

kötü geçtiği için bu yıla dönük olumlu bir baz etkisi doğmuştu.

Yılı artıda kapatmak mümkün mü?

Kuşkusuz mümkün... Ama önce gelin küçülmemenin nasıl mümkün olabileceğine bakalım.

İlk yarıda yüzde 10 küçülme yaşandıktan sonra yılı yüzde sıfır değişimle kapatabilmek için ikinci yarıda ekonominin yüzde 8.3 büyümesi gerekiyor.

Dolayısıyla bizim önce yüzde 8.3'ü yakalamamız gerekir ki yılın tümünde küçülme olmasın.

Yüzde 8.3'ün üstünde gerçekleşecek her büyüme bizi artıya götürecektir.

Ama geçen yılki büyüme performansının her çeyrek olumluya döndüğünü ve ekonominin son çeyrekte yüzde 6 büyüdüğünü unutmamak gerek. Dolayısıyla bu yıl diğer tüm etkenler bir yana bizi her çeyrek itibarıyla olumsuz bir baz etkisi bekliyor.

Kaldı ki bugünden yılın ikinci yarısında ne olabileceğini tahmin etmek kolay olmanın ötesinde hiç mümkün görünmüyor. Yeniden hortlamaya başlayan koronanın seyri üretimi ve büyümeyi temelden etkileyecek. O konuda da önümüzü görebilecek durumda değiliz.

Resul KURT

İŞ HUKUKU VE SOSYAL GÜVENLİK

info@resulkurt.com

17 Haziran 2020

Kıdem tazminatında işçi ve işveren ne kaybediyor, ne kazanıyor?

Bir süredir gündemde konuşulmayan kıdem tazminatı fonu ve sisteme yönelik olası değişiklikleri Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi (TES) ile yeniden konuşulmaya ve tartışılmaya başlandı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından birlikte yapılan çalışmaya göre, farklı alternatifler üzerinde duruluyor. Ağırlıklı görüşe göre zorunlu kıdem tasarrufu ve TES modelinin işçi ve işveren kesiminde memnuniyet yaratmayacağı ve hak kayıplarına ve işverenlerin maliyet artışlarına neden olacağı düşünülüyor. Türk-İş, Hak-İş ve DİSK gibi işçi sendikaları mevcut hakların korunmasını ve hak kaybı olmamasını talep ederken işveren tarafı ise kıdem yükünün ve maliyetinin düşürülmesini istiyor.

Bu durumda 2022 yılı başında yürürlüğe girmesi beklenen değişiklikle birlikte 30 günlük kıdem tazminatının 19 günü (yüzde 5.33) mevcut sistemdeki gibi işveren üzerinde devam ederken, 11 gününün (yüzde 3) ise Kıdem Tazminatı Fonu'nda birikmesi öngörülüyor. Emekliliği yakın olanlar yeni sisteme girmeyecek. 1 Ocak 2022'de işe yeni girenler TES'e girecek. Emekliliğine uzun süre olanlara da tercih hakkı verilecek. Yukarıdaki tabloda mevcut durumda şartları sağlayan işçinin her bir ay için işverende biriken kıdem tazminatı hakkı ile yeni sistemde her bir yıl için işçinin bireysel fon hesabında ve işverende biriken tutarları gösteriliyor.

Bir yıldan az çalışanların durumu

Mevcut sistemde bir yıldan az kıdemi olanların tazminat hakları bulunmuyor. Yeni sistemde ise kıdem tazminatının 11 güne karşılık gelen yüzde 3'lük kısmı aylık olarak bireysel fon hesabına yatacağından işçi bir yıldan az çalıştığı işyerlerinde de birikim yapabilecek.

İstifa edenlerin durumu

Mevcut durumda istifa ederek ayrılan işçinin hiçbir hakkı bulunmuyor. Ancak yeni sistemde 11 güne karşılık gelen yüzde 3'lük kısmı aylık olarak bireysel fon hesabına yatacak. Bu durumda istifa eden işçinin 19 günlük kıdem tazminatı yanarken, 11 günlük kısmı işçinin hesabında birikecek ve şartlar sağlandığında çekme hakkını kullanabilecek.

İşverenlerin finansman yükü artacak

Yeni sistemde maliyet artışı nedeniyle en fazla işverenler açısından sorun yaşanacak gibi görünüyor. Zira, işveren sadece şartlar gerçekleştiğinde kıdem primi ödemesi yaparken yeni sistemde her ay işçinin SGK matrahı üzerinden limitler dahilinde yüzde 3 oranında bir tutarı nakit olarak işçinin bireysel fon hesabına yatıracak. Böylece kıdem tazminatı ödenmesinde çok düşük olan oran, yüzde 3 oranında bireysel fon hesabına yapılacak ödemeyle birlikte çok artacak.

Hak kazanma şartları değişecek

Mevcut uygulamada işçinin 7 şarttan birini sağlaması durumunda kıdem tazminatı alması mümkün. Yeni sistemde ise bu şartlar değişiyor. İşçinin ilk konut edinimi, evlilik (bir kereye mahsus), ağır hastalık ve işsiz kalınması (bir defaya mahsus/ sözleşmenin nasıl sona erdiği önemli olmayacak) sebeplerinden her biri için başvuru tarihi itibarıyla bireysel TES hesabında bulunan birikim tutarının yüzde 10'unu (ödeme oranı) geçmemek üzere çekme hakkı bulunacak.

Bu durumda işveren feshi, işçinin haklı nedenle feshi, evlilik, askerlik, emeklilik nedenleriyle işçiler sadece yüzde 5,33 oranına karşılık gelen her bir tam yıla karşılık 19 günlük kıdem tazminatı alabilecek. 11 güne karşılık gelen yüzde 3'lük kısmı bu şartlar gerçekleştiğinde alınamayacak ve işçinin bireysel hesabında tasarruf edilecek.

60 yaş beklenecek

Mevcut sistemde işçi 7 koşuldan birini sağladığında kıdem tazminatının tamamını alırken, yeni sistemde işçinin bireysel fon hesabına yüzde 3'lük kısım işçi 60 yaşını tamamladıktan sonra birikimlerinin en fazla yüzde 25'ine kadar olan kısmı alınabilecek. Ödeme oranı toplamı (emeklilik ve kısmi çıkış toplamı) yüzde 30'u geçemeyecek. TES hesabındaki birikimlerinden kalan tutar aylık olarak ikinci bir emekli maaşı gibi ödenecek.

Maaşı/TL	Mevcut kıdem tazminatı sistemi	Yeni kıdem tazminatı sistemi	
	Mevcut durumda bir aya karşılık gelen tutarı	Fona yatacak %3'ün bir aya karşılık gelen tutarı	İşçiye ödenecek %5,33'ün bir aya karşılık gelen tutarı
2943	245,15	88,29	156,86
3500	291,55	105,00	186,55
4000	333,20	120,00	213,20
5000	416,50	150,00	266,50
6000	499,80	180,00	319,80

İŞÇİ İÇİN AVANTAJLARI

- Kıdem tazminatının yüzde 3'lük kısmı devlet güvencesinde olacak,
- İşçi istifa bile etse kıdem tazminatı bireysel fon tazminatı hesabına ödenen yüzde 3'lük kısmı için hakkı yanmayacak,
- İşveren iflas etse veya ödeme güçlüğüne düşse bile işçinin kıdem tazminatının yüzde 3'lük kısmı yanmayacak ve şartlar sağlandığında TES'den ödeme yapılacaktır,
- Bir yıldan az çalışanlarda da kıdem tazminatı hesabına yüzde 3'lük kıdem tutarı yatacağından hesabında birikecek ve dolayısıyla yararlanacak,
- İşçi ve işveren arasındaki kıdem tazminatı anlaşmazlıkları azalabilecek.
- Kıdem tazminatı hakkı olmayan İş kanunu kapsamı dışında kalan işçiler de kıdem tazminatından yararlanabilecek,
- İşçi daha iyi bir iş bulduğunda kıdem tazminatının yanacağı kaygısıyla beklemeyecek ve işini değiştirebilecek.
- İşverenden kıdem tazminatı alabilmek için işçiler diğer haklarından fedakârlık yapmayacak.

İŞÇİ İÇİN DEZAVANTAJLARI

- İşverenler iş güvencesi kapsamında olmayanların iş sözleşmesini daha kolay feshedebilecek,
- Sigortasız ve kayıt dışı çalışan işçiler yüzde 3'lük kıdem tazminatı hakkından yararlanamayacak,

- Ücreti düşük gösterilenler düşük miktarda kıdem tazminatı alacağından mağdur olabilecek,
- Evlilik, askerlik, sigortalılık süresi ve prim gününü doldurup emeklilik yaşını bekleyenler bireysel fon tazminatı hesabına ödenen Yüzde 3'lük kısmı hemen alamayacak.
- İşçi bireysel fon tazminatı hesabına ödenen Yüzde 3'lük kısmı almak için 60 yaşını beklemek zorunda kalacak ve ayrıca en fazla 60 yaşında yüzde 30'a kadar olan kısmını defaten çekebilecek, kalanı aylık olarak ödenecek.

İŞVEREN İÇİN AVANTAJLARI

- İşverenler kıdem tazminatı fonuna aylık ödeme yapacakları için kıdem tazminatı yükü oluşmayacak ve mali sıkıntı yaşamayacak.
- İşverenlerin işçisiyle kıdem tazminatı için yaşadığı anlaşmazlıklar azalacak,
- İşveren, ekonomik daralma vb. nedenlerle çalışan işçiyi işten çıkartırken kıdem tazminatı yükünü düşünmeyecek,
- İşverenler, kıdem yükü nedeniyle yeni işçi almayarak fazla mesai yaptırımlarına gerek kalmayacak ve bu nedenle işçilik maliyetleri düşecek.

İŞVEREN İÇİN DEZAVANTAJLARI

Kıdem tazminatı hakkı olmayan İş kanunu kapsamı dışında kalan işçiler için de kıdem tazminatı ödenecek.

- İstifa veya haklı nedenle tazminatsız işten ayrılan işçilere kıdem tazminatı ödenmezken, fonla birlikte bunlarda kıdem tazminatı almış olacaklar. Dolayısıyla istifa edene de bir yılını doldurmadan ayrılana da kıdem tazminatı ödenmiş olacak.
- İşveren aylık yüzde 3 oranında karşılık gelen 11 günlük kısmını aylar itibariyle bireysel fon tazminatı hesabına ödeyeceğinden finansman maliyeti artacak.
- Kıdem tazminatını kısmen bireysel fon tazminatı hesabına yatırılan kalifiye işçiler daha kolay iş değiştirecek.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Rus bakanların neden gelmediği belli oldu

17 Haziran 2020

Rusya ile Suriye’de aramıza Esad girdi. Libya’da ise Hafter sorunu yaşanıyor. Biliyorsunuz, Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov ile Savunma Bakanı Şoygu’nun Türkiye ziyareti ertelenmişti. Türkiye’nin Hafter’e zaman kazandırmayı amaçlayan ateşkes talebini kabul etmemesi nedeniyle iki Rus bakanın ziyareti ertelediği söylenmişti. Bu doğrulandı. “İlgisi olabilir. Bununla irtibat kurulabilir” yanıtını aldım. Rusya’nın desteğiyle Sisi ve Hafter tarafından ilan edilen ateşkesi tanımamıştık. “Ateşkese gerek yok’ diyoruz. Kabul etmiyoruz” deniliyor. İki bakanın ziyareti konusunda ise “Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Putin’in münasebetleri çok belirleyici olur” diye açık kapı bırakılıyor. Türkiye’nin devreye girmesiyle birlikte Libya’da denge değişti. “Türkiye’nin Libya’da yeteri kadar askeri var. Eğitim ve danışmanlık hizmeti veriyorlar” denilmekle yetiniliyor.

S-400’LER AKTİF OLACAK MI?

ABD’den gelen ambargo tehditlerine rağmen Rusya’dan alınan S-400’ler Türkiye’ye getirildi. Akıncı Üssü’ne kurulacak S-400’lerin Mayıs ayında aktif hale getirilmesi gerekiyordu. Ama pandemi süreci nedeniyle S-400’lerin kurulumunun yapılmadığı açıklandı. Peki normalleşme sürecine geçilmesiyle birlikte S-400’lerle ilgili çalışmalar başladı mı? S-400’lerle ilgili soruların hepsini sıraladım. İşte aldığım yanıt: “Alamazsınız’ dediler aldık. ‘Getiremezsiniz’ dediler, getirdik. Kullanacak olan personele eğitimini verdik. Mecrasında devam ediyor” denildi. S-400’ler konusunda iki gelişme önemli:

1. Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin gerilmesinden S-400’ler doğrudan etkileniyor. Son dönemde Libya ve Hafter konusunda yaşanan sorunların seyri S-400’lerin aktif hale getirilmesi sürecini de etkileyecek.
2. Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler düzeldikçe, S-400’lerin aktif hale getirilmesi gecikiyor.

Resmi açıklamalar işin mecrasında yürüdüğü şeklinde ama Rusya-ABD-Türkiye üçgenindeki gelişmelere bakıp S-400'lerin aktif hale gelme sürecinin uzayacağını görüyorum. Ama henüz S-400'ler aktif hale getirilmeyecek diyemiyorum. Henüz o noktaya gelmedi.

DIŞLI İLE İLGİLİ MİT RAPORU

Ahmet Davutoğlu, 2015 Yüksek Askeri Şurası'nda MİT'ten gelen bir rapor üzerine 15 Temmuz darbe girişiminin liderlerinden general Mehmet Dişli'yi emekliye sevk etmek istediklerini söylemişti. Davutoğlu, "Mehmet Dişli'nin kesinlikle emekliye sevk edilmesi konusunda ben de MİT Müsteşarı da çok ısrarcı olduk. Bunu MİT'ten gelen bir rapor üzerine söyledim. Ve son geceye kadar da Dişli'nin emekliye sevki söz konusuydu. Son gece kanaat değişti" demişti.

Davutoğlu'nun iddiasına ilişkin Cumhurbaşkanı Erdoğan ve dönemin Genelkurmay Başkanı olan Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar bir değerlendirme yapmadı. Ancak iki noktaya dikkat çekiliyor.

1. Sayın Davutoğlu, o dönem başbakan olarak Yüksek Askeri Şura'nın başkanıdır. Neden gereğini yapmadı?
2. Akar'ın Dişli'yle ilgili belgeyi Davutoğlu'nun açıklamasından sonra gördüğü söyleniyor.

MÜYESSER YILDIZ'DAN ŞİKÂYETÇİ OLDU MU?

ODATV Ankara Haber Müdürü Müyesser Yıldız, Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı sırasında Hulusi Akar'la ilgili yazılar yazmıştı. 15 Temmuz'a ilişkin haberlere imza atmıştı. Müyesser Yıldız tutuklanınca "Hulusi Akar ya da Milli Savunma Bakanlığı'nın şikâyeti üzerine mi tutuklandı" sorusu gündeme gelmişti. "Milli Savunma Bakanlığı'nın Müyesser Yıldız hakkında bir şikâyeti yok. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın Müyesser Yıldız'la ilgili bir şikâyeti yok. Müyesser Yıldız'ın tutuklanmasıyla Milli Savunma Bakanlığı'nın ilgisi yoktur" yanıtını aldım.

Hürriyet'in başarılı adliye muhabiri Mesut Hasan Benli'ye sordum. "Adli sürecin bir ihbara dayalı olarak başladığı ifade ediliyor" dedi.

DARBE TARTIŞMALARI İÇİN NE DENİLİYOR?

DARBE tartışmaları bir türlü gündemden düşmüyor. Sadece geçmiş darbeleri tartışmıyoruz, aynı zamanda yeni bir darbe olur mu endişesini taşıyoruz. "Gözümüzü dört açarak, kulağımızı açarak her anlamda bakıyoruz. Şu anda böyle bir şey yok. Ama hiçbir savaş bir önceki savaşın kurallarına göre olmaz. Müteyakkız olmak gerekiyor. Şu anda elimizde öyle bir şey yok. Şu anda tüm birliklerimiz terörle mücadeleye angaje."

RÜTBELERİ SÖKÜLDÜ ER OLDULAR

Türk Silahlı Kuvvetleri'nde FETÖ'yle mücadele hız kesmeden devam ediyor. OHAL sürecinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle 23 bin 741 kişi atılmış. 15 Temmuz'dan bu yana 16 bin 692 FETÖ'cü ihraç edilmiş. Bunların 4 bin 677'si Milli Savunma Bakanı'nın imzasıyla gerçekleşmiş. 4 bin 49 kişinin FETÖ'den açığa alma ve ihraç işlemlerinin devam ettiği belirtiliyor. Bu arada geri dönenler de olmuş. FETÖ'den ihraç edilen 464 kişi yargıda FETÖ'cü olmadığını kanıtlayıp geri dönmüş. Ha bu arada emekli olan FETÖ'cüler de var. Emekliler arasında FETÖ bağlantısı tespit edilen 1179 kişinin rütbeleri alınmış, er olmuşlar. Ülkesine karşı darbe yapanlara er olma onuru bile fazla ama, neyse..

BEDELLİLER ASKERE ALINACAK MI?

KORONAVİRÜS nedeniyle terhislerin ve askere almanın ertelendiği dönemde bedellilerin uzaktan eğitimi gündeme gelmişti. Ancak bundan hızla vazgeçilmiş. Bedelliler, askere gelmeden önce PCR testi yaptıracaklar. Testi negatif çıkanlar alınacak. Pozitif çıkanlar tedavi görüp iyileştikten sonra alınacaklar. "Bedelliler 28 gün askerlik yapacaklar. Bunu bozarsak 'Niye 6 ay, niye 12 ay, niye dövizli askerlik' diyecekler" deniliyor. Bedelliler kimi zaman rahatsız edici bir kampanya yürütüyorlar. Ama 28 gün askerlik konusunda kararlı bir tutum gördüm.

Döviz bulmak zorundayız

Esfender KORKMAZ

17 Haziran 2020

8 Haziran da Merkez Bankası kararına göre, 15 milyon dolar ve üstünde döviz borcu olan şirketler, her hafta bankanın sistematik risk veri takip sistemine rapor verecekler. 2018 de başlayan bu uygulama öncesinde 3 ayda bir şekildeydi. Bir haftaya düşmesi, Merkez Bankasının döviz riskini daha yakın takip etme ihtiyacından doğuyor.

Aslında bakarsak , Döviz cephesinde işler gerçekten iyi değil... **Ocak-Nisan 4 ayda ödemeler dengesinde dikkat çeken kalemler;**

- Cari açık 12,8 milyar dolar oldu;
- Doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişi olmadı. Bu kalemden yabancıya yalnızca 1,4 milyar dolarlık konut satıldı.
- **Portföy yatırımlarında 8,7 milyar dolarlık net çıkış oldu.** Yabancılar, 2,9 milyar dolarlık hisse senedi ve 5,4 milyar dolarlık Devlet iç borçlanma senedi satarak çıktılar.
- Dış borçlanma maliyetleri arttığı için bankalar ve diğer sektörler, 2,2 milyar dolar yurt dışı tahvil geri ödemesi yaptılar.
- Yurt dışı bankaların yurt içi mevduatları da 1,4 milyar dolar arttı.

·En önemlisi son dört ayda Merkez Bankası rezervleri 20 milyar dolar azaldı.

(Aşağıdaki Tablo)

OCAK-NİSAN 4 AY ÖDEMELER DENGESİ (MİLYAR DOLAR)

CARİ AÇIK	12,8		
DIŞ TİCARET AÇIĞI	13,4		
DOĞRUDAN YATIRIMLAR (NET GİRİŞ) Yabancıya Gayrimenkul satışı		1,5	1,4
PORTFÖY YATIRIMLARI (NET ÇIKIŞ) Yabancıların hisse senedi satışı(net) Yabancıların Devlet İç Borçlanma senedi satışı	8,7	2,9	5,4
MB RESMİ REZERVLERDE (AZALIŞ)	20,0		

Yabancı yatırım sermayesi çıkış yanında, kur artışlarını frenleyebilmek için MB döviz satmak zorunda kalıyor. Aralık ayında toplam rezervler 106,3 milyar dolar iken Nisan ayında 86,3 milyar dolara geriledi. Dahası MB döviz yükümlülükleri de arttı.

(Aşağıdaki tablo)

MB ULUSLARARASI REZERVLER VE DÖVİZ LİKİDİTESİ

	NİSAN 2020
RESMİ, REZERV VARLIKLARI	86,3
DÖVİZ VARLIKLARI	50,1
ALTIN	34,8
SDR + İMF REZERVİ	1,5
DÖVİZ KREDİLERİ MENKUL KIYMETLERİ VE MEVDUATLARI	-22,2
AÇIK POZİSYON	-35,5
ŞARTA BAĞLI DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	-30,2

Pandemi nedeni ile 2020 yılında ekonomi daralacak. Üretimde daralma olursa ithal girdi ihtiyacı daha düşük olur. Ancak ihracat daha fazla daralacak. Asgari üretim içinde ithalat ve ithalat için de döviz gerekiyor. Yine kısa vadeli dış borçların çevrilmesi için de döviz gerekiyor.

Türkiye'nin dış borç stoku ve GSYM'ya oranı yüksek değil fakat döviz geliri yetersizdir. Merkez Bankası rezervlerinin de düşük olması da eklenince, Türkiye'nin dış borçları çevirme riski artıyor. Bu riskin göstergesi CDS oranlarıdır. Türkiye'nin beş yıllık tahvillerinin CDS oranı 477 baz puandır. Yani dış borçlarda faiz dışında ayrıca 5 puana yakın sigorta risk primi ödemek zorundayız. Oysaki Türkiye ile kırılgan beşli kefesine konulan diğer ülkelerin baz puanı daha düşüktür. Brezilya'nın 258 baz puan, Endonezya'nın 139 baz puandır.

Pandemi bu tabloyu ağırlaştıracaktır. Bu nedenle Türkiye, pandemi için İMF'den yatırım projeleri için Dünya Bankasından taze döviz sağlamak zorundadır. Ayrıca Merkez Bankasının da FED'in swap kanalına girmesi gerekir.

17 Haziran 2020, Çarşamba **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

“Bana bir şey olmaz” diyenlerin yüzünden galiba salgında ikinci dalga başlıyor

"**Bana bir şey olmaz**" diyenlerin yüzünden eğer koronavirüs salgınının ikinci dalgası başlarsa, aynaya bakıp kendimize kızmaktan başka kimden hesap sorabiliriz ki? Geçenlerde Gaziantep Belediye Başkanı [Fatma Şahin](#)'le konuştuğumda, salgını önlemek amacıyla kentte aldığı önlemleri anlatmıştı bana... Ama bunların etkisiz oldukları anlaşılıyor. Çünkü maske takmanın zorunlu olduğu Gaziantep'te maske kuralına en fazla gençlerin riayet etmediği gözlemlenmiş. Bugüne kadar kentte kurala uymadığı tespit edilen 32 bin 53 kişiye para cezası kesilirken, 20 kişi hakkında da soruşturma başlatılmış...

Sıra Anadolu'da

Evet... İstanbul'dan sonra sıra Anadolu kentlerine geldi... [Bursa](#) Valisi Yakup Canbolat, sosyal medya hesabından paylaşımında bulundu. Bursa'da artan koronavirüs vakalarına dikkat çekerken sosyal mesafe ve maske konusunda Bursalıları uyararak Canbolat, "**Hijyene, sosyal mesafe kuralına, maske kullanımına mutlaka uyalım, uymayanları uyaralım**" demiş...

Ardahan ve Adana

Vaka sayısının sıfırlandığı [Ardahan](#)'da, şehir dışından gelenler nedeniyle 18 kişide koronavirüs tespit edilmiş. Bunun üzerine il merkezi ve 5 ilçede maske takmak zorunlu hale getirilmiş... Adana Valiliği de, vaka sayısında önemli oranda artış meydana geldiğini bildirmiş. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca geçen hafta Konya'daki hasta sayısının artışına dikkat çekmişti. Çumra'da taziye ziyaretinde 22 kişiye virüs bulaşınca bir köy karantinaya alındı.

İkinci dalga mı?

[Sağlık Bakanlığı](#) tarafından koronavirüsle mücadele kapsamında oluşturulan [Bilim Kurulu](#)'nda görev yapan Göğüs Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Tefik Özlü, virüsün son hareketliliği hakkında açıklamalarda bulundu. Özlü, "**Belki de salgında ikinci**

bir dalganın başladığını varsayabiliriz" dedi.

BBC Türkçe'ye konuşan Prof. Dr. Tevfik Özlü, Türkiye'de son dört gündür sadece günlük vaka sayıları değil, hastaneye yatışların, yoğun bakım doluluk oranlarının, solunum cihazına ihtiyaç duyan hastaların sayısının da arttığını söyledi.